Id-devozzjoni lejn San Ġużepp (1)

Noel Micallef

Huwa fatt magħruf li d-devozzjoni lejn San Ġużepp matul is-sekli, partikularment fis-sekli ħmistax u sittax, kompliet dejjem tikber madwar id-dinja b'mod partikulari fil-pajjiżi ta' l-Ewropa, fejn il-Knisja Kattolika Rumana kellha influwenza kbira. Din xterdet fil-kamp ekkleżjastiku l-aktar permezz ta' diversi qaddisin u beati, oraturi u persuni oħra, speċjalment fil-qasam liturġiku, letterarju u artistiku, u f'ċerti okkażjonijiet affettwat ukoll il-kamp ċivili. Dan jixhduh diversi dokumenti li nsibu kkonservati fl-arkivji u fil-bibljoteki ekkleżjastiċi, ċivili u privati madwar l-Ewropa.

L-ewwel festi f'ġieħ San Ġużepp

Kienu l-Benedittini li fis-seklu disgħa daħħlu fil-martiroloġji l-festa ta' San Ġużepp. Imma diġà wara l-Konċilju ta' Trento (1545-1563) insibu li diversi monasteri tagħhom kienu jiċċelebraw din il-festa. L-ewwel festa f'ġieħ dan il-qaddis kienet frott tal-ħidma ta' l-Ordni Franġiskan, li proprju ġiet imwaqqfa uffiċjalment fil-kapitlu ġenerali li kien sar f'Assisi fl-1399.

Seba' snin wara l-qasma li kienet sehhet bejn il Knisja Ortodossa u l-Knisja Kattolika Rumana, fl-1472, seħħet deċiżjoni importanti fl-istorja tal-kult lejn San Ġużepp. Din kienet l-introduzzjoni tal-festa ta' San Ġużepp fid-19 ta' Marzu, fil-kalendarju tal-Knisja Kattolika Rumana, mill-papa Franġiskan Sistu IV, fl-1479. Huwa ried ukoll li jdaħħal din il-festa fil-Missal u l-Brevjar Ruman bħala festa li tiġi ċċelebrata f'Ruma. Din il-festa ta' San Ġużepp fid-19 ta' Marzu bdiet ukoll tixtered f'diversi postijiet ta' l-Ewropa, u fl-1569 insibu li kienet tiġi ċċelebrata f'ta' l-anqas sebgħin belt ta' l-Ewropa.[1]

Wieħed jista' jinnota li l-ordnijiet reliġjużi kienu strumentali ħafna fit-tixrid tad-devozzjoni lejn San Ġużepp, b'mod partikulari fil-pajjiżi ta' l-Ewropa, li f'dan il-perjodu taż-żminijiet Rinaxximentali (1460-1600) li qegħdin nitkellmu fuqu, ħafna minnhom kienu jinsabu f'pajjiżna wkoll. Dawn kienu l-Franġiskani Konventwali, id-Dumnikani, l-Agostinjani, il-Karmelitani u l-Franġiskani Minuri. Allura għandna nifhmu li bħala ordnijiet b'xi mod jew ieħor xi forma ta' devozzjoni lejn San Ġużepp xerrdu huma wkoll fost il-poplu Malti.

Il-festa ta' San Ġużepp f'Malta

L-eqdem fratellanza ta' San Ġużepp hija bla dubju dik tar-Rabat ta' Malta, magħrufa bħala l-Arċikonfraternità ta' San Ġużepp. Sa mit-twaqqif tal-knisja ta' Santa Marija ta' Ġesù tal-patrijiet Franġiskani Minuri fir-Rabat, insibuha diġà tiffunzjona f'dan il-maqdes ta' dawn il-patrijiet li kellhom devozzjoni lejn dan il-qaddis. Tant hu hekk li dan l-ordni kien ilu għal żmien twil, sewwa sew sa mill-1399, jiċċelebra

San Ġużepp ix-Xiħ, l-Istatwa antika ta' San Ġużepp miżmuma bl-ikbar għożża u devozzjoni fis-santwarju tar-Rabat ta' Malta. Din hija xogħol fl-injam tas-seklu sittax u ġiet inkurunata fl-1 ta' Mejju 1963, b'digriet tal-papa Piju XII li jġib id-data tas-27 ta' Lulju 1956

liturġikament il-festa ta' San Ġużepp nhar id-19 ta' Marzu. F'dokument nutarili ta' l-1508, in-nutar Gio. Domenico Gatt jgħid: "Il Konfraternità ta' San Ġużepp twaqqfet fis-sena 1245 u hi l-aktar kongregazzjoni qadima tal-Belt *Notabile* u s-subborg tagħha, waqt li twaqqfet mitejn sena qabel ma waslu f'Malta l-patrijiet Franġiskani ġta' Ġieżuħ kif insibu fil-kotba tagħhom".[2]

Kien għalhekk f'dan il-kuntest u ż-żmien ta' tixrid u qawmien tal-kult u d-devozzjoni lejn San Ġużepp, kemm fl-Ewropa u kemm f'Malta, li wassal lill-kapitlu tal-Katidral u l-ġurati ta' l-Università, jiġifieri l-ogħla awtoritajiet ċivili u ekkleżjastiċi ta' Malta ta' dak iż-żmien, biex jordnaw fil-katidral ta' l-Imdina li l-festa tal-Patrijarka San Ġużepp tibda tiġi ċċelebrata bl-akbar solennità minn dik is-sena 'l quddiem. Id-dokument jgħid hekk:

L-imħabba ħerqana u l-qima mħeġġa li kemm il-kleru kif ukoll il-poplu ta' Malta dejjem kellu u għandu l-lum ukoll lejn il-Patrijarka San Ġużepp, ġiegħel lill-kapitlu u lill-kunsill ġenerali jiltaqgħu flimkien biex, kif jitolbu l-merti u l-privileġġi kbar tiegħu, jiddeċiedu li l-festa tal-qaddis Patrijarka tiġi ta' kull sena ċċelebrata b'solennità. Dehrilhom li dan il-qbil tagħhom biex il-festa msemmija tiġi ċċelebrata b'solennità għal dejjem u għaż-żminijiet kollha kien imnebbaħ mis-sema. Għalhekk qatgħuha li ad unur ta' San Ġużepp, il-missier putattiv tal-Mulej tagħna Ġesù Kristu, ikun jaqbel li jitniżżel bil-miktub dak li kien intqal bil-fomm bejn il-kapitlu ġenerali mlaqqgħin u miġburin fil-knisja katidrali ta' Malta. Hekk il-fidili tal-lum u ta' għada wkoll ikollhom xi jfakkarhom f'dak li ntlaħaq ftehim dwaru, mingħajr ħadd ma kien kuntrarju, li l-festa ta' San Ġużepp, għaż-żminijiet kollha li ġejjin u għal dejjem, tiġi mħarsa u ċċelebrata b'solennità u ferħ kbir, b'solennità u qima. Għalhekk dawk kollha li jmorru kontra dan, jaqgħu fil-pieni u ċ-ċensuri mniżżlin fil-liġi u stabbiliti mill-konswetudni. U biex jitfakkar dan il-permess u ordni għall-festa li semmejna u tiġi ċċelebrata kull sena kif għidna, qed tiġi reġistrata din il-kitba; għaldaqstant sar dan il-privileġġ u ġie msaħħaħ mill-firem ta' dawk kollha li isimhom jidher hawn taħt u mwettaq bis-siġill tagħhom.

Maħruġ Malta, 16 ta' Ġunju 1508.
Nos Petrus Xeberras Locum Tenens Offici Vicari
Petro de Stunica Iurato
Ego Manfredus de la Habica Iuratus
Matteu Cesar Iurato
Manfrè Caxaru Iurato
Il-Wisq Rev. Locum Tenens Dom. Vicari fl-assenza tiegħu qabbad IIII, Don Iacobo de Vassallo Manifico Notario.

Maħruġ mill Atti tal-Kurja Veskovili ta' l-Imdina
Għamilt kopja għalija n-Nutar Gio. Domenico Gatt, nutar maġistrali ta' l-imsemmija kurja.[3]

U sabiex tibqa' tittfakkar din il-ġrajja tas-16 ta' Ġunju 1508, ta' kull sena l-kapitlu metropolitan nhar id-19 ta' Marzu fil-għodu jitlaq mill-katidral ta' l-Imdina proċessjonalment għall-knisja ta' Santa Marija ta' Ġesù fejn issir konċelebrazzjoni solenni. Sa l-1818, mal-kapitlu metropolitan kien jakkumpanja wkoll il-*Capitano della Verga* u l-ġurati ta' l-Università (jiġifieri l-ogħla awtoritajiet tal-Gvern ta' dak iż-żmien) li kienu magħrufa wkoll bħala s-Senat. Dawn kienu wkoll jassistu għall-Quddiesa solenni tal-kapitlu fil-knisja msemmija u wara l-Quddiesa l-Kaptan tal-Virga kien joffri fuq l-altar tal-kappella ta' San Ġużepp torċa rikka ddekorata bl-istemma nazzjonali, bħala sinjal ta' qima u devozzjoni tal-poplu Malti lejn il-kbir glorjuż Patrijarka San Ġużepp.[4] Wara li kienet tispiċċa din il-Quddiesa l-kapitlu metropolitan, akkumpanjat mill-istess fratelli ta' l-Arċikonfraternità ta' San Ġużepp u l-komunità tal-patrijiet Minuri, kien jerġa' jmur lura b'korteo proċessjonali ieħor lejn il-katidral.

Il-lum il-ġurnata, minflok il-Kaptan tal-Virga u l-ġurati ta' l-Università, jieħdu sehem is-sindki tal-kunsilli lokali tar-Rabat, ta' l-Imdina u ta' l-Imtarfa, fejn waqt il-Quddiesa solenni joffru xemgħa simbolika lil San Ġużepp.[5]

jissokta fil-ħarġa li jmiss

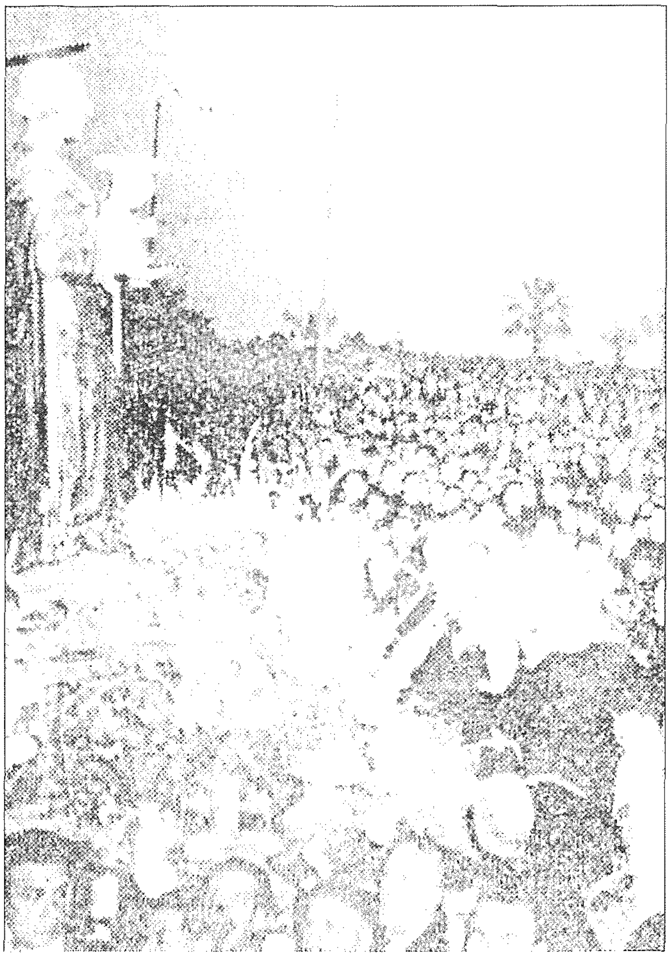

Ritratt mill Berqa ta' Mejju 1956 li juri parti mill-folla kbira li nġabret nhar it-Tlieta 1 ta' Mejju 1959 fuq il Fosos tal Furjana, biex tagħti ġieħ lil San Ġużepp Ħaddiem fil-festa ġdida tiegħu li ġiet imwaqqfa mill-Papa Piju XII. Għall-okkażjoni kienet ittieħdet purċissjonalment l-istatwa ta' San Ġużepp "ix-Xiħ" tar-Rabat

Riferenzi

1 CASHA Anthony, *X'wassal biex il-festa ta' San Ġużepp f'Malta bdiet tiġi ċċelebrata b'solennità*, f'*Leħen il-Komunità Ġużeppina*, Rabat, Malta 2008, 64.
2 *Dokument ta' l-1508 dwar il-Konfraternità ta' San Ġużepp tar-Rabat ta' l-Imdina*, f'*Is-Santwarju ta' San Ġużepp*, Nru 94, Rabat, Malta 2008, 2.
3 Ara *Leħen il-Komunità Ġużeppina*, Rabat, Malta 2008, 53. Dan id-dokument inkiteb bil-Latin fl-1508 u jinstab fl-arkivju tal-katidral ta' l-Imdina, *Ms. Miscellanea Notiarium*, Tom. 27, ff. 232-233. Kien ġie maqlub għall-Malti minn Patri Ġużepp Beneditt Xuereb OFM u mill-Kan. Ġwann Azzopardi fl-1982.
4 *Fuljett Kommemorattiv. 500 sena festa*, Rabat, Malta 2008.
5 *Festi Solenni f'ġieħ San Ġużepp*, f'*Leħen il-Komunità Ġużeppina*, Rabat, Malta 2008, 58.